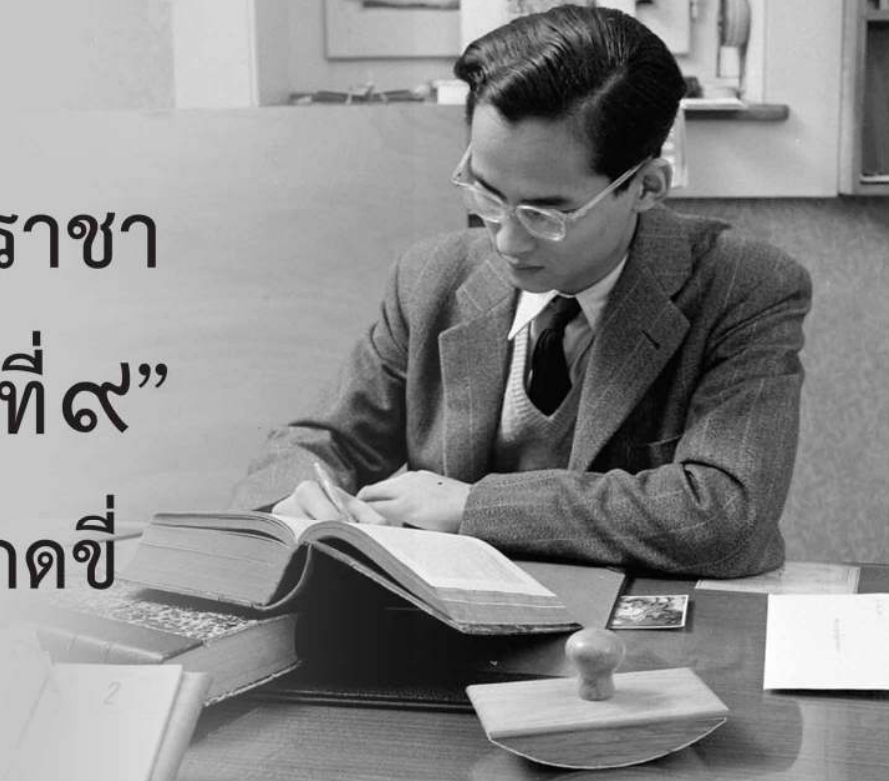

ถอดศาสตร์พระราชา

“ในหลวง รัชกาลที่ ๙”

“กฎหมายต้องไม่กดขี่ประชาชน”

พระราชดำรัสเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2512 เรื่องประชาชนที่ไม่รู้กฎหมาย กฎหมายต้องไม่เขียนไปกดหัวประชาชน

พระราชดำรัสเมื่อปี 2512 เรื่องความยืดหยุ่น ตอนหนึ่งว่า ในด้านการปกครองสำคัญที่ต้องใช้หลักของกฎหมาย ความยืดหยุ่น ต้องพิจารณาคำนี้ให้รอบคอบ ถ้าปกครองด้วยหลักที่แข็งแรงแล้ว ไม่ว่าจะสุจริตเท่าใด ทุกสิ่งทุกอย่างก็พังหมดจึงต้องมีความยืดหยุ่นในทางที่ดี ถ้าใช้ในทางที่ดี ก็ดี แต่ถ้าใช้ในทางยืดหยุ่น ตามใจตัว ก็อาจกลายเป็นทุจริต

พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงานนิติศาสตร์ เรื่องความยุติธรรมที่อาจจะกลายเป็นต้นเหตุของความอยุติธรรม ลงท้ายก็ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล พระองค์ทรงเตือนสติไว้เสมอเรื่องความอะลุ่มอล่วย ไม่ใช่กดขี่กัน “พระองค์ตรัสว่านิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ คำว่า พอสมควร เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าจะปกครองให้บ้านเมืองมีชื่อมีแปะ จะปฏิบัติตรงตามกฎหมายทั้งหมดไม่ได้ เพราะกฎหมายมีไว้เพื่อมีช่องโหว่ในการปฏิบัติไม่ใช่จะทำได้ตรงไปตรงมาตามตัวบท ต้องใช้การวินิจฉัยพิจารณาเสมอ”

พระราชดำรัสในปี 2514 เรื่องกฎหมายเป็นใหญ่ในบ้านเมือง กฎหมายที่จะเป็นใหญ่ในบ้านเมืองต้องเป็น “กฎหมายแท้” กฎหมายที่ข่มเหง รังแกประชาชน ไม่ใช่กฎหมายแท้

ในหลายวาระ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) ทรงมีพระราชดำรัสถึงลักษณะกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมหลายประการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วยหลักที่สำคัญ 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 กฎหมายต้องใช้โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริง และบริบทของสังคม กฎหมายเป็นเครื่องมือ หรือมรรคา ที่จะนำสังคมไปสู่ความถูกต้องและความยุติธรรม อันนำไปสู่เป้าหมายเพื่อสร้างสรรค์ความผาสุก ความเป็นปึกแผ่น ก้าวหน้าของประชาชนและบ้านเมือง กฎหมายไม่ใช่ตัวความยุติธรรมหากแต่เป็นเพียงบัพัญญูที่ตราไว้ การใช้ต้องมุ่งหมายเพื่อนำไปสู่ความยุติธรรม ไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบทของกฎหมายเอง “กฎหมายจึงมีไว้ให้มีความสงบสุขในบ้านเมือง ไม่ใช่มีไว้สำหรับบังคับประชาชน”

เรื่องที่ 2 กฎหมายต้องเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม และเศรษฐกิจ ทันสมัย ทรงมองกฎหมายอย่างมีพลวัตหรือมีชีวิต และ

เรื่องที่ 3 การตรากฎหมาย ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในสังคม เพราะเป็นกติกาของการอยู่ร่วมกันของคนในชาติบ้านเมือง

“พระองค์ทรงนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ หากจะทำโครงการใดจะอธิบายถึงความจำเป็นและผลกระทบที่เกิดขึ้นพร้อมเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทั้งสาธารณชน ประชาชนเจ้าหน้าที่ทุกระดับ มาแสดงความคิดเห็น”